

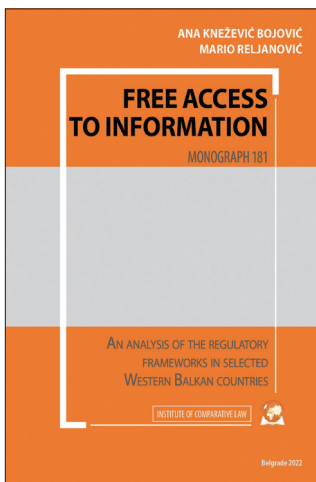
Душан В. Поповић¹
Универзитет у Београду, Правни факултет
Београд (Србија)

351.751(497-15)(049.32)
Приказ
Примљен 14/12/2022
Измењен 16/03/2023
Прихваћен 30/03/2023
doi: [10.5937/socpreg57-41773](https://doi.org/10.5937/socpreg57-41773)

ПРАВО ЈАВНОСТИ ДА ЗНА – ПРАВНИ ОКВИР У ОДАБРАНИМ ДРЖАВАМА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

Ана Кнежевић Бојовић, Марио Рељановић: *Free Access to Information: An Analysis of the Regulatory Frameworks in Selected Western Balkan Countries*. Београд: Институт за упоредно право, 2022, 117 стр.

Право на слободан приступ информацијама од јавног значаја (СПИ) осликава основно начело да су све информације од јавног значаја – информације којима располажу органи јавне власти – у начелу јавне, као и да транспарентност у раду власти представља централно начело демократског друштва (Worthy, John, Vannoni, 2016). Настављајући истраживачку традицију Института за упоредно право у области доступности информација која датира још из 80-их година прошлог века, аутори испитују домете у регулисању СПИ у четири државе настале на територији бивше СФРЈ, које деле правну и друштвену прошлост – Босни и Херцеговини, Црној Гори, Северној Македонији и Србији. Студија је прва у серији монографија под називом „Интегритет у јавном сектору на Западном Балкану“.

Монографија се састоји од шест делова и библиографије.

Након кратких уводних напомена, у другом и трећем делу аутори излажу релевантне изворе и кључне међународне стандарде у области СПИ, ослањајући се како на тврде, тако и на меке изворе права. У четвртном делу изложена је методологија која је примењена у истраживању. Пети део представља главни део анализе, и у њему се испитује усклађеност правних оквира обрађених држава са међународним стандардима. Закључна разматрања су последњи, шести део.

¹ dusan.popovic@ius.bg.ac.rs.

Већ из уводних напомена видљиве су намере аутора, као и основни правци њиховог истраживања. Детаљно су анализирани дефиниција СПИ, положај и значај СПИ у демократским друштвима, те напредовање СПИ до нивоа „признатог људског права“ (Mendel, 2003, стр. 1). Објективна ограничења СПИ, осликана правним режимима који се односе на заштиту података о личности и тајност података, осветљена су на самом почетку, и као нит се провлаче кроз целу студију.

Централни део монографије структурисан је око шест свеобухватних, кључних стандарда СПИ, и њима припадајућих индикатора у односу на које се критички анализирају национални правни оквири. У анализи, аутори овако постављена истраживачка питања сагледавају из више углова и димензија, дајући темељну научну подлогу за своје тврдње и закључке. Судску и управну праксу аутори испитују најпре као илустрацију или повод за преиспитивање *de iure* и *de facto* усклађености са стандардима. Они упозоравају да „анализа правних оквира све четири државе указује на недостатак суштинске заинтересованости законодавне и извршне власти да слободан приступ информацијама буде регулисан доследно, на начин који омогућава да сва права која су номинално зајемчена могу и да се уживају у пракси“ (Кнежевић Војовић & Reljanović, 2022).

У закључним разматрањима анализира се развој правног оквира у области СПИ у четири одабране државе у периоду од 2013. до 2021. године, уз указивање на напредак али и погоршања у нормативним решењима. Општи закључци засновани су на аргументованој и утемељеној критици; они сведоче о томе да аутори разумеју главне друштвене изазове који спречавају пуно уживање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја.

У монографији аутори користе актуелне, релевантне и разноврсне изворе. Као кључни извори природно се намећу међународни уговори, закони и подзаконски акти. Аутори се такође ослањају на значајан корпус научне и стручне литературе.

Монографија представља студиозно истраживање и одговор је на постојећу празнину у научној литератури региона у области слободног приступа информацијама од јавног значаја. Написана јасним и доследним стилем који је лак за читање, несумњиво се може препоручити и научницима и доносиоцима одлука. Од значаја може бити и за правне практичаре, нарочито оне који поступају по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја, у идентификовању релевантних међународних стандарда и њиховој ваљаној примени у контексту националних правних оквира.

Dušan V. Popović¹
University of Belgrade, Faculty of Law
Belgrade (Serbia)

THE PUBLIC'S RIGHT TO KNOW – LEGAL FRAMEWORKS IN SELECTED WESTERN BALKAN COUNTRIES

Ana Knežević Bojović, Mario Reljanović (2022) *Free Access to Information: An Analysis of the Regulatory Frameworks in Selected Western Balkan Countries*.
Belgrade. Institute of Comparative Law, 117 pp

(Translation *In Extenso*)

The right to information (RTI), or the **right to access information held by public bodies** reflects the fundamental premise that all information held by governments and governmental institutions is a key facet of a democratic society (Worthy, John, Vannoni, 2016). Building on the legacy of the Institute of Comparative Law research in the field of free access to information dating back to the 1980s, the authors examine the reaches in regulation of RTI of in four former SFRY countries, which shared legal and societal history: Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia and Serbia. The study is the first in a series of monographs entitled “Public Sector Integrity in the Western Balkans”.

The monograph consists of six main parts and a bibliography.

Following brief introductory remarks, the second and third parts lay out the relevant sources and key international standards on RTI, relying on both hard-law and soft-law instruments. The fourth part provides an explanation of the methodology applied in the research. The fifth part is the core of the study, where the authors examine the compliance of analysed countries' legislations with key international standards. Concluding remarks are the final, sixth part.

The introductory notes reveal the authors' motivation and the basic directions of their research. The authors examine in detail the definitions of RTI, the position and importance of RTI in a democratic society, and the advancement of RTI to the level of “a recognized human right” (Mendel, 2003, p. 1). The objective limits of RTI, as manifested through two other regimes – the protection of personal data and the protection of confidential data - are highlighted at the very onset and recur throughout the study.

The central part of the monograph is structured around six comprehensive key RTI standards and their respective indicators, against which the authors provide the critical

---

¹ dusan.popovic@ius.bg.ac.rs.

analysis of national legal frameworks. Following this approach, the authors examine their key research questions from multiple angles and dimensions, while also providing sound scientific support to their claims and conclusions. The authors delve into implementation practices primarily as an illustration or a starting point in examining the differences in *de iure* and *de facto* compliance of national rules with international standards. They caution that “a careful and comprehensive scrutiny over the regulatory frameworks of all four countries shows a lack of genuine interest, on the part of the legislator and the executive alike, to regulate RTI systemically and consistently, with a view to ensuring that all the rights nominally guaranteed can be truly exercised in practice” (Knežević Bojović & Reljanović, 2022).

In concluding remarks, the authors review developments in each of the analysed countries in the 2013–2021 period, highlighting improvements and backsliding in regulatory frameworks, as applicable. The general conclusions are based on well-founded criticism, testifying to the authors’ profound understanding of the main societal challenges to the exercise of the right of free access to information.

The sources used by the authors are current and relevant, varied and sufficient. The authors mostly rely on the texts of treaties, statutes and secondary legislation. However, they also refer to a respectable body of academic and professional sources.

The monograph is a result of studious research and fills a gap in academic literature in the field within the region. Written in a clear, consistent and easy-to-follow style, it can unquestionably be recommended to both academics and decision-makers. Practitioners can also find it useful in their work, particularly when handling requests for access to information, in identifying relevant international standards and properly interpreting them in the context of national legislation.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Knežević Bojović, A., Reljanović, M. (2022). *Free Access to Information: An Analysis of the Regulatory Frameworks in Selected Western Balkan Countries*. Beograd: Institut za uporedno pravo, doi: [10.46793/80186818.FAI](https://doi.org/10.46793/80186818.FAI). Available at: <https://iup.rs/wp-content/uploads/2021/05/2022-Free-Access-to-Information-Kne%C5%beevi%C4%87-Bojovi%C4%87-Reljanovi%C4%87.pdf>.
- Mendel, T. (2003) *Freedom of information: a comparative legal survey*, UNESCO. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000134191>
- Worthy, B., John, P., Vannoni, M. (2016). Transparency at the Parish Pump: A Field Experiment to Measure the Effectiveness of Freedom of Information Requests in England. *Journal of Public Administration Research And Theory*, Vol. 27, Iss. 3, 485–500, doi: [10.1093/jopart/muw063](https://doi.org/10.1093/jopart/muw063)